

ภาคการเงินและการธนาคารในเมียนมา

ระบบการเงินมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาเศรษฐกิจของเมียนมา โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมสนับสนุนการจ้างงานและเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของนักธุรกิจและผู้ประกอบการ

นับแต่มีการปฏิรูปทางการเมืองในเมียนมาเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๑ รัฐบาลได้ผ่านกฎหมายว่าด้วยสถาบันทางการเงินและการเงินของเมียนมาฉบับใหม่ เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๖ โดยเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายฉบับเดิม ที่ประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๐ พบว่ากฎหมายฉบับใหม่ระบุเพียงกฎเกณฑ์ทั่วไปสำหรับสถาบันการเงินเท่านั้น ในขณะที่กฎหมายฉบับใหม่ได้รวมแนวทางการบริหารธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งรัฐ บริษัทจำกัด และธนาคารต่างชาติ ตลอดจนเงื่อนไขที่สถาบันการเงินต้องมีทุนทรัพย์ขั้นต่ำ ๒๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ และต้องเก็บเงินสำรองร้อยละ ๕ ของผู้ถือตั๋วที่ธนาคารกลางเมียนมาในกรณีปล่อยกู้ด้วย

ภาคธนาคารของเมียนมามีส่วนสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเมียนมาก่อนข้างจำกัด และมีสัดส่วนของสินทรัพย์ต่อ GDP ต่ำที่สุดในอาเซียน แม้จะมีอัตราการเติบโตที่เร็วที่สุดในภูมิภาค ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๓ ธนาคารและสถาบันทางการเงินอื่น ๆ ได้เริ่มก้าวสู่ระบบการชำระเงินที่ไม่ใช้เงินสด (non-cash payment) ภายในประเทศแล้ว

สถานการณ์การธนาคารในปัจจุบัน

เมียนมามีธนาคารแห่งรัฐอยู่ ๔ แห่ง ธนาคารรัฐวิสาหกิจ ๙ แห่ง ธนาคารเอกชน ๑๔ แห่ง ธนาคารต่างชาติ ๑๓ แห่ง และตัวแทนธนาคารต่างชาติอีก ๔๙ แห่ง ทั้งนี้ การแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นในปัจจุบันของภาคธุรกิจธนาคาร ส่งผลให้ธนาคารหลายแห่งหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านบริการผ่านนวัตกรรมมากขึ้น เช่น การพัฒนาระบบการชำระเงินออนไลน์ ระบบธุรกรรมการเงินทางมือถือ และระบบอื่นๆ

เมียนมาเป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่ใช้เงินสด ประชาชนชาวเมียนมาส่วนใหญ่ยังไม่ไว้วางใจระบบธนาคารเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค สาเหตุหนึ่งก็เนื่องมาจากมีประสบการณ์กับธนาคารและเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในอดีต ส่งผลให้ประชาชนส่วนมากนิยมที่จะมีเงินสดในมือ หรือเลือกที่จะซื้อสิ่งของหรือทรัพย์สินเพื่อเป็นหลักประกันทางการเงินของตน

ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา ภาคการเงินได้มีการปรับตัวครั้งสำคัญเพื่อลดการพึ่งพาการใช้เงินสดในการทำธุรกรรมต่าง ๆ โดยธนาคาร ๒๑ แห่งจาก ๒๘ แห่ง ได้ใช้ระบบการเข้ารหัส (SWIFT) ที่เป็นมาตรฐานสากลในการทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคารต่างชาติ

เมื่อปี ๒๐๑๑ ธนาคารกลางเมียนมาได้จัดตั้งสหภาพการชำระเงินเมียนมา (Myanmar Payment Union “MPU”) เพื่อทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงระบบการชำระเงินของประเทศ โดย MPU

จะเป็นผู้ให้บริการผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบตู้กดเงินอัตโนมัติ (ATM) ระบบ point of sale (POS) terminal และระบบธุรกรรมการเงินบนมือถือ เพื่อสนับสนุนการใช้จ่ายแบบไม่ใช้เงินสด สมาชิกของ MPU ประกอบด้วย ธนาคารแห่งรัฐ ๓ แห่ง และธนาคารอื่น ๆ อีก ๑๔ แห่ง ต่อมาในปี ๒๐๑๕ MPU ได้เปลี่ยนเป็นบริษัทมหาชน โดยมีธนาคารเมียนมา ๒๓ แห่ง จาก ๒๘ แห่ง เข้าร่วมเป็นสมาชิก ทั้งนี้ สำหรับผู้ถือบัตรของ MPU สามารถรับบริการผ่านตู้กดเงินอัตโนมัติ (ATM) ได้กว่า ๑,๗๐๐ แห่งทั่วประเทศ และสามารถใช้งานระบบ POS terminal ได้ ๓,๕๐๐ แห่งทั่วประเทศเช่นกัน ยิ่งไปกว่านั้นผู้ถือบัตรยังสามารถเลือกจ่ายสินค้าออนไลน์ทางเว็บไซต์ได้ถึง ๓๒ เว็บไซต์

เป็นครั้งแรกในรอบกว่า ๕๐ ปี ที่ธนาคารต่างชาติได้เข้ามามีส่วนกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเมียนมา ด้วยการนำองค์ความรู้และประสบการณ์ระหว่างประเทศมาปรับใช้ รวมถึงการใช้ประโยชน์ผ่านเครือข่ายระดับนานาชาติ โดยระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๑๔ - ๒๐๑๖ ธนาคารกลางเมียนมา ได้ทำการออกใบอนุญาตสำหรับ ธนาคารต่างชาติ ๑๓ แห่ง ในการเปิดกิจการอย่างกึ่ง โดยธนาคารต่างชาติกลุ่มนี้ถูกกำหนดให้ดูแลและให้บริการลูกค้าขายส่ง (Wholesale banking) และไม่สามารถให้บริการแก่กลุ่มลูกค้ารายย่อย (Retail banking) ได้ อย่างไรก็ตาม ธนาคารต่างชาติถือเป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาของธนาคารภายในของเมียนมา โดยเฉพาะการใช้ Interbank market หรือการปล่อยกู้ระหว่างธนาคาร และการสร้างแรงดึงดูดในธุรกิจแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

ธนาคารต่างชาติที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาจะสามารถปล่อยกู้และรับเงินฝากจากบริษัทต่างชาติและธนาคารภายในประเทศได้ ทั้งในสกุลเงินต่างชาติและสกุลเงินจัต และต้องมีเงินลงทุนขั้นต่ำราว ๗๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้น การเข้ามาของธนาคารต่างชาติจึงสร้างประโยชน์อย่างมากมายให้กับทั้งนักลงทุนชาวต่างชาติและผู้ประกอบการภายในประเทศ ยกตัวอย่างเช่น การทำธุรกรรมระหว่างประเทศที่เร็วขึ้น และโอกาสของนักลงทุนท้องถิ่นที่จะขยายตลาดส่งออก

บริการด้านธุรกรรมการเงินบนโทรศัพท์มือถือ

อัตราการเติบโตของผู้ใช้โทรศัพท์มือถือในเมียนมา เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๒ เมื่อต้นปี ๒๐๑๖ โดยร้อยละ ๘๐ ของจำนวนนี้ เป็นการใช้อุปกรณ์ smart phone ดังนั้น การลงทุนที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านธุรกรรมการเงินบนโทรศัพท์มือถือจึงเป็นอีกหนึ่งสาขาหนึ่งที่มีความสนใจ หลายธนาคารในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการให้บริการธุรกรรมการเงินบนโทรศัพท์มือถือ ทำให้เกิดการพัฒนาแอปพลิเคชันในการให้บริการต่าง ๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการบริการด้านการเติมเงินออนไลน์ การซื้อสินค้าออนไลน์ (E-Commerce) และการชำระเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เป็นต้น

เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๐๑๖ ธนาคารกลางเมียนมาได้ออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินบนโทรศัพท์มือถือ โดยกฎระเบียบดังกล่าวได้อนุญาตให้ผู้ให้บริการ (Service providers) สามารถให้บริการโอนเงินสด และการชำระเงินภายในประเทศได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การเติบโตของภาคธุรกิจธนาคารเป็นไปอย่างเป็นระบบและได้มาตรฐาน การมีลูกค้าสัมพันธ์ (Customer services) การสร้างความน่าเชื่อถือ และการสร้างเครือข่ายเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาที่ต้องทำควบคู่ไปด้วย

ท้ายที่สุดนี้ แม้ภาคธนาคารในเมียนมาจะมีอัตราการพัฒนาที่ต่ำสุดประเทศหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก แต่โอกาสในการพัฒนายังมีอยู่มาก โดยต้องอาศัยการขับเคลื่อนของรัฐบาลเมียนมาและการพัฒนากฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยยกระดับภาคธุรกิจธนาคารให้มีมาตรฐานสากลและเป็นระบบธนาคารที่มีความแข็งแกร่งในอนาคต

กิจกรรมเพื่อสังคมของธนาคารไทยในเมียนมา

ปัจจุบัน ธนาคารไทยในเมียนมาได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจที่ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมเพื่อสังคม (corporate social responsibility - CSR) อาทิ

ธนาคารกรุงเทพ บริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในเมียนมา จัดการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ธนาคารเมียนมา ซึ่งรวมถึงการบริหารจัดการความเสี่ยง และองค์ความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมสนับสนุนทุนการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาเศรษฐกิจที่มหาวิทยาลัย Yangon University of Economics สนับสนุนงานสัมมนาด้านการลงทุนของ Euromoney และ Bloomberg รวมทั้งงานสัมมนาอื่น ๆ เกี่ยวกับเมียนมา

ธนาคารกรุงไทย ได้ร่วมมือกับธนาคาร Myanmar Economic Bank เพื่อให้บริการด้านการโอนเงินแก่แรงงานเมียนมา และจัดงานสัมมนาด้านธุรกิจการโรงแรมให้แก่สมาชิกสมาคมโรงแรมในเมียนมา นอกจากนี้ ยังร่วมทำกิจกรรมด้าน CSR กับสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้เพื่อแม่ ที่จัดขึ้นในโอกาสเฉลิมพระชนพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ ๙ เป็นต้น

ธนาคารกสิกรไทย ส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของเมียนมาด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารการเงินให้แก่ผู้แทนธนาคารกลางแห่งเมียนมา และธนาคารเมียนมาที่ปล่อยเงินกู้ให้ SMEs และจัดทำความตกลงกับสหพันธ์สภาหอการค้าและอุตสาหกรรมเมียนมา (Union of Myanmar Federation of Chambers of Commerce and Industry – UMFCCI) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับผู้ประกอบการ SMEs เป็นต้น

ธนาคารไทยพาณิชย์ ได้ร่วมมือกับ Myanmar Banks Association และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดโครงการ SCB Bankers Academy เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการธนาคาร การกำหนดยุทธศาสตร์ และการวิเคราะห์การตลาดให้แก่ผู้บริหารธนาคารเมียนมาระดับต้น (junior executives) และผู้บริหารธนาคารเมียนมาระดับอาวุโส (senior executives) รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้แทนธนาคารที่เข้าร่วมโครงการ

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง
ตุลาคม ๒๕๖๐